

บทบรรณาธิการ

คำถาม ใช้เหล้าสาดใส่หน้าผู้อื่น แต่เหล้าไปถูกบุคคลอีกคนหนึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานใด

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๙๒๔๔/๒๕๕๓ จำเลยใช้เหล้าสาดใส่หน้าของผู้เสียหาย อันเป็นการใช้กำลังทำร้ายผู้เสียหายโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เป็นการกระทำโดยเจตนาต่อผู้เสียหาย แต่เมื่อเหล้าไปถูก พ. เท่ากับผลของการกระทำเกิดแก่ พ. โดยพลาดไป จึงเป็นความผิดฐานพยายามใช้กำลังทำร้ายผู้เสียหายและใช้กำลังทำร้าย พ. โดยพลาดไปด้วยซึ่งเป็นการกระทำความผิดเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท โจทก์ยอมฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยได้ทุกบท หรือจะขอให้ลงโทษเพียงบทใดบทหนึ่งก็ได้

คำถาม การกระทำโดยเจตนาป้องกันทรัพย์สินของผู้อื่น จะอ้างว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๕๔๑๗/๒๕๔๕ การที่ชาวบ้านไปขว้างปาบ้านบิดาจำเลยเป็นภยันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย จำเลยยอมมีสิทธิกระทำการเพื่อป้องกันทรัพย์สินของบิดาจำเลยได้ แต่ภยันตรายที่เกิดจากการขว้างปาบ้านยังไม่ร้ายแรงถึงขนาดที่ต้องใช้อาวุธปืนทำร้ายร่างกายผู้ที่ขว้างปา การกระทำของจำเลยจึงเป็นการกระทำโดยเจตนาป้องกันทรัพย์สินที่เกินสมควรแก่เหตุตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๙ จำเลยมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายโจทก์ร่วมจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสโดยป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ มิใช่เป็นความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส

คำถาม ภยันตรายอันเกิดจากการทำร้ายยังไม่สิ้นสุด สิทธิที่จะป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายยังคงมีอยู่หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๘๓๔๕/๒๕๔๔ ก่อนเกิดเหตุขณะอยู่ในงานเลี้ยงที่บ้าน ป. ผู้ตายกับจำเลยจะมีเหตุทะเลาะวิวาทจะทำร้ายกันเรื่องเล่นการพนันไฮโลว์ แต่มีคนห้ามไว้และให้จำเลยกลับบ้าน จำเลยจึงขับรถจักรยานยนต์ออกจากบ้าน ป. เพื่อกลับบ้านต่อมาผู้ตายได้ออกตามไป ซึ่งแสดงว่าผู้ตายตามไปหาเรื่องจำเลยจนเกิดเหตุเป็นคดีนี้ การที่ผู้ตายตามไปทันจำเลยระหว่างทางพร้อมกับพูดทำนองว่าตายไปข้างหนึ่งและเข้าไปชกต่อยแล้วชักมีดออกมาจากข้างหลังจะแทงทำร้ายจำเลยก่อนเช่นนี้ จำเลยยอมมีสิทธิป้องกันตนเองได้ ถึงแม้จำเลยจะแย่งมีดจากมือผู้ตายได้แล้วก็มีใช้ว่าภยันตรายที่จะเกิดแก่จำเลย จากผู้ตายได้ผ่านพ้นหรือสิ้นสุดไปแล้ว เพราะผู้ตายมีรูปร่าง

สูงใหญ่และกำยำกว่าจำเลยซึ่งขาข้างซ้ายพิการใส่ขาเทียม โอกาสที่ผู้ตายจะแย่งมิดคีนจากจำเลยก็ยังมีอยู่ ซึ่งหากผู้ตายแย่งมิดคีนจากจำเลยมาได้ก็น่าเชื่อได้ว่าผู้ตายจะต้องแทงทำร้ายจำเลยได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ มิฉะนั้นผู้ตายคงไม่ตามไปหาเรื่องจำเลยอีก ส่วนเหตุการณ์ในขณะที่แทงนั้น นับได้ว่าเป็นช่วงฉุกเฉิน ประทับกับขณะเกิดเหตุเป็นเวลากลางคืนจำเลยไม่น่าจะมีโอกาสเลือกแทงผู้ตายตรงบริเวณอวัยวะที่สำคัญได้ถนัดชัดเจน ดังนี้ แม้จำเลยจะแทงผู้ตายถูกที่บริเวณราวนมด้านซ้ายทะลุถึงหัวใจอันเป็นอวัยวะที่สำคัญเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตายที่โรงพยาบาลในเวลาต่อมา ก็เป็นพฤติการณ์ที่ฟังได้ว่าเป็นการกระทำที่พอสมควรแก่เหตุที่จำต้องกระทำเพื่อป้องกันในสถานการณ์เช่นนั้นการกระทำของจำเลยจึงเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๘

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๘๒๖/๒๕๓๐ ผู้ตายลากจำเลยเข้าไปในป่าข้างทางเพื่อจะข่มขืนและขู่ว่าจะฆ่าจำเลยจึงใช้มีดแทงผู้ตายที่หนึ่ง แล้วทั้งจำเลยและผู้ตายต่างวิ่งออกมาจากที่เกิดเหตุห่างประมาณ ๑๐๐ เมตร แล้วจึงเกิดปลุกปล้ำกัน โดยผู้ตายพยายามแย่งมิดคีนจากจำเลยเพื่อทำร้ายจำเลย จำเลยจึงแทงผู้ตายอีกหลายที่ เช่นนี้ถือว่าภัยอันตรายยังไม่หมดไปการที่จำเลยซึ่งเป็นหญิงและอยู่ในภาวะเช่นนั้นใช้มีดแทงผู้ตายจึงเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ

คำถาม เจ้าพนักงานตำรวจพบเห็นการกระทำความผิด แต่กลับไม่ทำการจับกุม และเรียกรับเงิน จะเป็นความผิดฐานใด ในทางกลับกันหากเป็นการแก้แค้นแล้วเรียกเงินจะเป็นความผิดฐานใด

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๕๒๔/๒๕๕๑ จำเลยเป็นเจ้าพนักงานตำรวจมีหน้าที่สืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดอาญา ได้พบเห็น ส. กับพวกเล่นการพนันชนไก่อันเป็นความผิดอาญา จำเลยมีหน้าที่ต้องทำการจับกุมผู้กระทำความผิด แต่กลับไม่ทำการจับกุมและเรียกรับเงินจำนวน ๑,๕๐๐ บาท จาก ส. เพื่อจะไม่จับกุมตามหน้าที่ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙

คำพิพากษากฎีกาที่ ๓๓๐๙/๒๕๕๑ คินเกิดเหตุจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานร่วมกันใช้จำเลยที่ ๑ ซึ่งมีใช้เจ้าพนักงานตำรวจให้แสดงตนเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อเป็นเครื่องมือให้ไปเรียกเก็บเงินจากบรรดาคนขับรถยนต์บรรทุกที่แล่นผ่านไปมาไม่เลือกว่าคนขับรถนั้นจะได้กระทำความผิดต่อกฎหมายหรือไม่ โดยจำเลยที่ ๑ เข้าไปพูดกับคนขับรถว่า “ตามธรรมเนียม” คนขับรถนั้นแม้มิได้กระทำความผิดก็ต้องจำใจจ่ายเงินให้จำเลยที่ ๑ ด้วยความเกรงกลัวต่ออำนาจในการเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ การกระทำของจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ดังกล่าวเป็นการร่วมกันใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจเพื่อให้คนขับรถยนต์บรรทุกมอบเงินให้แก่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นพวกของจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ อันเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๔๘ แล้ว และหากรถยนต์บรรทุกคันใดมีการกระทำที่เป็นความผิดต่อกฎหมาย ถ้าจำเลยที่ ๑ เรียกเอาเงินจากคนขับรถได้แล้ว จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ก็

ไม่ทำการจับกุมการกระทำของจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ดังกล่าวย่อมเป็นการร่วมกันเรียกและรับเงินจากคนขับรถยนต์บรรทุกสำหรับตนเองโดยมิชอบเพื่อไม่กระทำการในตำแหน่งคือไม่จับกุมตามหน้าที่อันเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๔๙ แต่คืนเกิดเหตุมีการเรียกเก็บเงินหลายครั้งหลายหน จากบรรดาคนขับรถหลาย ๆ คนดังนี้ เมื่อโจทก์รวมการกระทำเหล่านี้ไว้ในฟ้องข้อเดียวกันโดยถือเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท คือผิดทั้ง ป.อ. มาตรา ๑๔๘ และ ๑๔๙ จึงต้องบังคับให้เป็นไปตามคำขอของโจทก์ ซึ่งแต่ละบทมาตรามีโทษเท่ากัน และเมื่อผิดตามบทเฉพาะเช่นนี้แล้วก็ไม่จำเป็นต้องปรับบทความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๕๗ อันเป็นบททั่วไปอีก

คำพิพากษากฎีกาที่ ๕๙๗๓/๒๕๓๗ จำเลยที่ ๑ เป็นเจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนความผิดอาญา เมื่อได้พบและกล่าวหาว่าโจทก์ร่วมและนายสุเกียรติมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตอันมิใช่การแก้งกล่าวหา การที่จำเลยที่ ๑ ไม่จับกุมแต่กลับขู่เชิญเรียกเงิน แล้วละเว้นไม่จับกุมโจทก์ร่วมและนายสุเกียรติ จึงไม่ใช่ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๘ แต่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙ เนื่องจากโจทก์มิได้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙ อันเป็นบทเฉพาะมาด้วยก็ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ อันเป็นบททั่วไปและเป็นบทที่โจทก์ฟ้องมาได้สำหรับจำเลยที่ ๒ มิใช่เจ้าพนักงานแต่ร่วมกระทำผิดฐานนี้ด้วย จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖

คำถาม กรณีผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบให้ใช้ชื่อตนระคนเป็นชื่อห้าง คำว่าชื่อมีความหมายอย่างไร และหากผู้ที่ยินยอมให้ใช้ชื่อตนระคนเป็นชื่อห้างเป็นบุคคลภายนอกมิใช่หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ บุคคลนั้นจะมีความผิดในหนี้ของห้างหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

กรณีผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ ยินยอมให้ชื่อชื่อตนระคนเป็นชื่อห้าง

คำว่า "ชื่อ" ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๘๑ และ ๑๐๘๒ ย่อมหมายถึงชื่อสกุลด้วย เมื่อจำเลยที่ ๔ ที่ ๕ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบให้ใช้ชื่อสกุลของตนระคนเป็นชื่อห้าง จำเลยที่ ๔ ที่ ๕ จึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเสมือนเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ (คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๒๘๖/๒๕๓๒)

คำว่า "ชื่อ" ในบทบัญญัติ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๒๑, ๑๐๘๒ หมายถึง ชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล อันเป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอกว่าเป็นของหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ และหมายถึงชื่อเต็มของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบมิใช่ส่วนหนึ่งส่วนใดของชื่อหรือพยางค์หนึ่งของชื่อเว้นแต่เป็นที่รู้กันทั่วไปว่าชื่อบางส่วนหรือพยางค์หนึ่งของชื่อนั้นเป็นคำที่เรียกขานเป็นชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนดังกล่าว

จำเลยที่ ๔ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำกัดความผิดของห้างจำเลยที่ ๑ มีชื่อว่า "วิริยะ" เพียงแต่ยอมให้ห้างจำเลยที่ใช้คำว่า "วิ" มาระคนเป็นชื่อห้าง (ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิฑูรย์ทัศน์ ชักพลาญ) โดยไม่

ปรากฏข้อเท็จจริงชัดแจ้งว่า คำว่า “วิ” นั้นเป็นที่รู้กันทั่วไปว่าหมายถึงชื่อของจำเลยที่ ๔ จึงยังไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว จำเลยที่ ๔ จึงไม่ต้องร่วมกับจำเลยอื่นรับผิดชอบโจทก์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๒๒/๒๕๓๖)

จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ (นางประไพ) เป็นสามีภริยากันและเป็นหุ้นส่วนเพียง ๒ คนในห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ ๑ ได้ร่วมกันกู้เงินจากธนาคารมาก่อสร้างสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงและเป็นทุนดำเนินกิจการของจำเลยที่ ๑ มาแต่ต้น พุทธการณังบ่งชี้ว่า จำเลยที่ ๓ ยอมให้จำเลยที่ ๒ นำชื่อของตนไประคนเป็นชื่อห้างจำเลยที่ ๑ แต่แรกเริ่มจัดตั้งห้างจำเลยที่ ๑ แล้ว จำเลยที่ ๓ จึงต้องร่วมกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ รับผิดชอบโจทก์เสมือนหนึ่งเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๘๒ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๒๖/๒๕๔๘)

กรณีที่บุคคลที่ยินยอมให้ใช้ชื่อตนระคนเป็นชื่อห้างมิได้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน จำกัด ผลทางกฎหมายจะเป็นเช่นใด มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๒๕ ห้างหุ้นส่วนสามัญคือห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด ดังนั้นบุคคลใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๕๔ จึงบัญญัติให้รับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญเสมือนเป็นหุ้นส่วนคือต้องรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนหนี้ ส่วนห้างหุ้นส่วนจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๗๗ คือห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองประเภท คือผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบและจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ ซึ่งมีความรับผิดชอบไม่เท่ากัน จึงไม่อาจนำเอามาตรา ๑๐๕๔ มาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ เพราะไม่อาจกำหนดได้ว่าจะต้องรับผิดชอบเสมือนเป็นหุ้นส่วนประเภทใด จึงได้บัญญัติแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพื่อบังคับใช้กับผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบโดยเฉพาะในมาตรา ๑๐๘๒ โดยให้ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบที่ยินยอม โดยแสดงออกชัดเจนหรือโดยปริยายให้ได้ชื่อของตนระคนเป็นชื่อห้างรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเสมือนเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ เมื่อจำเลยที่ ๔ (นางประไพ) ไม่ใช่หุ้นส่วนของจำเลยที่ ๑ แม้จะยินยอมโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายให้ใช้ชื่อของตนระคนเป็นชื่อห้างจำเลยที่ ๑ ก็หาต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ เสมือนเป็นหุ้นส่วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๕๔ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ ไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๒๖/๒๕๔๘ และดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๓๗/๒๕๕๑)

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ